

# **Pienenevät budjetit - ratkaisuja etsimässä**

FinELibin aineistopäivä 29.9.2010

Arja Tuuliniemi

<http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/finelib/>

# FinELib-aineistojen määrä

<b>FinELibin kautta lisensoitujen aineistojen määrä v. 2009</b>	<b>FinELibin kautta lisensoitujen aineistojen määrä v. 2005</b>
<ul style="list-style-type: none"><li>▪ 154 viitetietokantaa</li><li>▪ 332 hakuteosta</li><li>▪ 7 e-kirjakokoelmaa</li><li>▪ 1 e-kirja-alusta</li><li>▪ 2 viitteidenhallintaohjelmaa</li><li>▪ 1 kuvatietokanta</li><li>▪ kymmeniä lehtipaketteja</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• 115 viitetietokantaa</li><li>• 88 hakuteostietokantaa</li><li>• 7 e-kirjakokoelmaa</li><li>• 1 viitteidenhallintaohjelmaa</li><li>• 56 kokotekstikantaa</li></ul>
<b>E-lehdet / kokotekstilehdet</b> n. 32 000	<b>E-lehdet / kokotekstilehdet</b> n. 21 000
<b>E-kirjat</b> n. 307 000	<b>E-kirjat</b> n. 127 000

# FinELib-aineistojen kustannukset



## **Vuonna 2009**

- 16,8 milj. €  
(organisaatioiden  
omarahoitus 13,7 milj.)

## **Vuonna 2005**

- 11,1 milj.€  
(organisaatioiden  
omarahoitus 8,1 milj.)

# FinELib-aineistojen käyttö



## **Vuonna 2009**

- Artikkelilataukset 16,3 milj.

## **Vuonna 2005**

- Artikkelilataukset 5,2 milj.

# Kirjastojen talous maailmalla 2009/2010...1/2

- Valtaosalla kirjastoista saman verran tai vähemmän rahaa käytettävissä nyt kuin ed. vuonna
  - US: yliopistokirjastot 86 %
  - UK: yliopistokirjastot 70 %
- Arviot tulevaisuudesta
  - US: yliopistokirjastoista 33 % ennakoi leikkauksia
  - UK: yliopistokirjastoista 57 % ennakoi leikkauksia

# Kirjastojen talous maailmalla...2/2

## USA

- Isoja ja nopealla aikataululla toteutettuja leikkauksia kirjastojen budjeteissa (jopa 67 %, 90 %)

## UK HE

- Budjettirakenne: aineistot 20 – 50 %, henkilöstö 30 – 70 %

Lehtien vuosikorotukset keskimäärin 7-9 %

# Kirjastojen talous Suomessa

	2009	2005
<b><i>Yo-kirjastot</i></b>		
Henkilötyövuodet	1315 (46 %)	1282 (45 %)
Painettu aineisto	7,4 milj. €	10 milj. €
Elektroninen aineisto	16,4 milj. €	10,7 milj. €
<b><i>Amk- kirjastot</i></b>		
Henkilötyövuodet	442 (52 %)	435 (53 %)
Painettu aineisto	5,3 milj. €	5,2 milj. €
Elektroninen aineisto	1,9 milj. €	1,3 milj. €
<b><i>Yleiset kirjastot</i></b>		
Henkilötyövuodet	4711 (hlöstö 56 %)	4815 (hlöstö 57 %),
Kirjastoaineisto	39,7 milj. €	35,9 milj. €

# Kirjastojen selviytymiskeinoja... 1/2

- Aineistojen ja palvelujen karsiminen
  - Vähän käytetyt, painettu aineisto, e-lehdet, tietokannat, aukioloajat, rajoitettu palvelu
- Toimipaikkojen sulkeminen
- Neuvottelut hinnanalennuksista kustantajien kanssa
- Henkilökunta
  - Ei uutta henkilökuntaa eläkkeelle jääneiden tilalle
  - Palkanalennukset, vähennykset työtunneissa
  - Uudet org.rakenteet, itsepalvelu, RFID

# Kirjastojen selviytymiskeinoja... 2/2

- Lisärahoitus
  - Käyttäjämaksut , lisärahoitus omalta organisaatiolta, ulkoinen rahoitus
- Palvelujen markkinointi, ”liittoutuminen”
  - Rahoittajille, opiskelijoille, tutkijoille
  - Tulosmittarit
- Siirtyminen painetuista aineistoista elektronisiin, OA, ulkoistaminen

# Kansainvälisen yhteisön keinot

- ICOLC (INTERNATIONAL COALITION OF LIBRARY CONSORTIA)
  - Statement on the Global Economic Crisis and Its Impact on Consortial Licenses, Jan 2009  
<http://www.library.yale.edu/consortia/icolc-econcrisis-0109.htm>
  - > Luovia ratkaisuja kustantajilta
- Response to the ICOLC statement of June 14, 2010 from Emerald Group Publishing Limited 23<sup>rd</sup> July 2010
- The Association of Research Libraries (ARL) statement  
<http://www.arl.org/bm~doc/economic-statement-2009.pdf>

# Big deal - Onko meillä siihen varaa?

Big deal = kustantajan e-lehtipaketti johon on hankittu käyttöoikeus tietyksi ajaksi (usein useaksi vuodeksi) kiinteällä hinnalla (lehtitilausten arvo + x %) + sovituilla vuosittaisilla hinnankorotuksilla

- + enemmän lehtiä - hinta (7% 1 v. > 2x / 10 v.)
- + ennustettavuus - Vs. e-kirjat, pienten kustantajien aineistot, monografiat, uudet tuotteet
- + lisääntynyt käyttö
- + valinta käyttäjille
- + ei nimeketason lehtitilauksia

# Taloudellinen tilanne - uhat

- Lehtipakettien uusinta? (monivuotiset sopimukset)
- Joudutaan karsimaan yksittäisten lehtien ja kirjojen tilauksia > vaikuttaa pieniin kustantajiin, lisää monopolisoitumista
- Vaikuttaa kirjojen tilauksiin?
- E-kirjat
  - painettujen kirjojen liiketoimintamallin siirtäminen e-kirjoihin ja e-kirjojen mahdollisuuksien hyödyntämättä jättäminen
  - Arvonlisävero painettuja kirjoja korkeampi

# Taloudellinen tilanne - mahdollisuudet

- Open Access
  - rinnakkaistallennusmandaatit (Harvard, Stanford, NIH, HY, TaY)
  - Kustantajien OA liiketoimintamallit
  - SCOAP3 ym.
- Social media, web 2.0
- Yhteishankinnat
  - Kansalliset, kv. lisenssit
  - Ydinlehdet, lehtilistat (FinELib)
  - E-kirjat

# Muita vaihtoehtoja isoille lehtipaketeille

- Pienempi ja halvempi paketti
- Kaukopalvelu
- Tilaus välittäjiltä
- Pay-per-view, document delivery
- Yksittäisen lehden tilaus

# FinELib-konsortion strategiset valinnat – strategian päivitys 2011



- Mitä hankitaan/tehdään konsortiona, mitä yksittäiset organisaatiot tekevät?
  - Big dealit
  - Kansalliset lisenssit
  - E-kirjat
  - Konsortion määrittelemä sisältö
  - Uusia toimintamalleja: Pilotit, asiantuntemuksen jakaminen

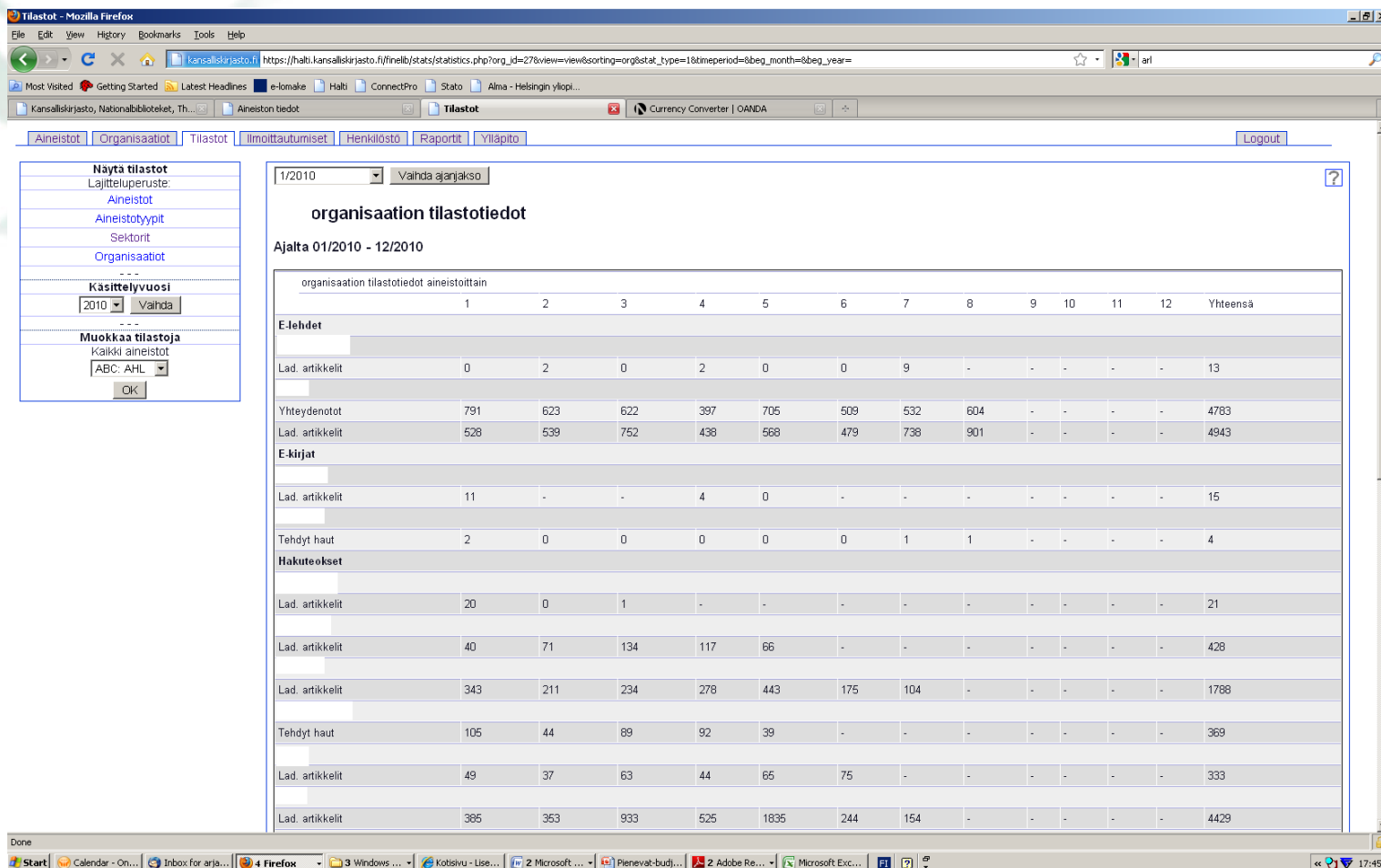
# Priorisoidut lisensiointitarpeet - pilotointi

- Lisensiointi osa-organisaatioille:
  - kampukset/ tiedekunnat/schoolit, koulutusalat, tutkimusryhmät]
- Organisaatorajat ylittävä aineistojen käyttö:
  - tutkimusryhmät, opetus
- Maksullinen koulutus ulkomailla (kaupallinen käyttö)
- Yhteiskirjastot (yhteinen palvelun tuottaja)
- Aikuiskoulutus (muut kuin avoin yo ja avoin amk) /  
Täydennyskoulutus

# Pilotointi – pilottiorganisaatiot

- Osaorganisaatiopilotit: Turun kauppakorkeakoulu osana Turun yliopistoa, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- Lisenssien laajennus: Vaasan kaupunginkirjasto
- Neljä uutta pilottia ilmoittautunut: org.rajat ylittäviä tutkimusryhmiä, yhteiskirjastoja, osaorganisaatioita
  - Päätös pilottien vallinnasta syksyn kuluessa

# Haltin hyödyntäminen – paljonko tilattuja aineistoja on käytetty?



**organisaation tilastotiedot**  
Ajalta 01/2010 - 12/2010

organisaation tilastotiedot aineistoinnain	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Yhteensä
<b>E-lehdet</b>													
Lad. artikkelit	0	2	0	2	0	0	9	-	-	-	-	-	13
Yhteydenotot	791	623	622	397	705	509	532	604	-	-	-	-	4783
Lad. artikkelit	528	539	752	438	568	479	738	901	-	-	-	-	4943
<b>E-kirjat</b>													
Lad. artikkelit	11	-	-	4	0	-	-	-	-	-	-	-	15
Tehdyt haut	2	0	0	0	0	0	1	1	-	-	-	-	4
<b>Hakuteokset</b>													
Lad. artikkelit	20	0	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21
Lad. artikkelit	40	71	134	117	66	-	-	-	-	-	-	-	428
Lad. artikkelit	343	211	234	278	443	175	104	-	-	-	-	-	1788
Tehdyt haut	105	44	89	92	39	-	-	-	-	-	-	-	369
Lad. artikkelit	49	37	63	44	65	75	-	-	-	-	-	-	333
Lad. artikkelit	385	353	933	525	1835	244	154	-	-	-	-	-	4429

# Haltin hyödyntäminen – oman org:n käyttötilastot verrattuna muihin

[Aineistot](#) | [Organisaatiot](#) | [Tilastot](#) | [Ilmoittautumiset](#) | [Henkilöstö](#) | [Raportit](#) | [Ylläpito](#)

[Logout](#)

**Näytä tilastot**

Lajitteluperuste:

- [Aineistot](#)
- [Aineistotyypit](#)
- [Sektorit](#)
- [Organisaatiot](#)

---

**Käsittelyvuosi**

2010

---

**Muokkaa tilastoja**

Kaikki aineistot

Yhteydenotot

1/2010

**Artikkelilataukset ajalta 01/2010 - 12/2010**

Organisaatio	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Yhteensä
	2870	2983	3396	3279	3103	3089	1978	-	-	-	-	-	20698
	2975	3270	3496	3422	3489	3573	2680	-	-	-	-	-	22905
	1601	1932	1913	1791	1706	1769	952	-	-	-	-	-	11664
	386	463	421	302	455	361	235	-	-	-	-	-	2623
	1080	1245	1176	1187	1146	1098	722	-	-	-	-	-	7654
	1235	1019	1202	1184	947	1184	953	-	-	-	-	-	7724
	1240	1370	1525	1064	1173	1188	864	-	-	-	-	-	8424
	1800	2912	2117	1642	1670	770	516	-	-	-	-	-	11427
	1134	1126	1722	1140	1226	1363	881	-	-	-	-	-	8592
<b>Sektorit yht.</b>	14321	16320	16968	15011	14915	14395	9781	-	-	-	-	-	101711
	22	60	42	79	58	26	11	-	-	-	-	-	298
	17	13	26	11	16	2	11	-	-	-	-	-	96
	8	4	40	6	3	6	5	-	-	-	-	-	72
<b>Sektorit yht.</b>	47	77	108	96	77	34	27	-	-	-	-	-	466
	15	45	48	95	45	65	34	-	-	-	-	-	347
	788	914	1101	983	827	959	538	-	-	-	-	-	6110
<b>Sektorit yht.</b>	803	959	1149	1078	872	1024	572	-	-	-	-	-	6457
<b>Kaikki yht.</b>	15171	17356	18225	16185	15864	15453	10380	-	-	-	-	-	108634

Lisätietoja:

# Haltin hyödyntäminen – omien tilausten hinnat eri vuosina

		Org. osuus	Määrär.	Kok. hinta		Org. osuus	Määrär.	Kok. hinta		
<b>Yliopistot</b>										
<i>E-lehdet</i>										
	2009	7004,84	0,00	7004,84	EUR	2010	8264,92	0,00	8264,92	EUR
	2009	4023,41	0,00	4023,41	EUR	2010	4030,31	0,00	4030,31	EUR
	2009	12293,64	0,00	12293,64	EUR	2010	13811,47	0,00	13811,47	EUR
	2009	2730,51	0,00	2730,51	EUR	2010	2947,10	0,00	2947,10	EUR
	2009	2730,51	0,00	2730,51	EUR	2010	2947,10	0,00	2947,10	EUR
	2009	3276,61	0,00	3276,61	EUR	2010	3536,52	0,00	3536,52	EUR
	2009	2730,51	0,00	2730,51	EUR	2010	2947,10	0,00	2947,10	EUR
	2009	84000,00	0,00	84000,00	EUR	2010				
	2009	4855,58	0,00	4855,58	EUR	2010	5729,04	0,00	5729,04	EUR
	2009	2017,64	0,00	2017,64	EUR	2010	2394,88	0,00	2394,88	EUR
	2009	1747,53	0,00	1747,53	EUR	2010	1886,15	0,00	1886,15	EUR
	2009	5838,00	0,00	5838,00	EUR	2010	6129,90	0,00	6129,90	EUR
	2009	7973,86	0,00	7973,86	EUR	2010	8637,95	0,00	8637,95	EUR
	2009	12355,87	0,00	12355,87	EUR	2010	12360,11	0,00	12360,11	EUR
	2009	22219,37	0,00	22219,37	EUR	2010	22532,15	0,00	22532,15	EUR
	2009	5800,00	0,00	5800,00	EUR	2010	4550,00	0,00	4550,00	EUR
	2009	3505,99	0,00	3505,99	EUR	2010	3969,59	0,00	3969,59	EUR
	2009	16700,00	0,00	16700,00	EUR	2010	17285,00	0,00	17285,00	EUR
	2009	4572,00	0,00	4572,00	EUR	2010	4755,00	0,00	4755,00	EUR
	2009	2280,00	0,00	2280,00	EUR	2010	2051,81	0,00	2051,81	EUR
	2009	17338,93	0,00	17338,93	EUR	2010	16510,30	0,00	16510,30	EUR
	2009	4553,43	0,00	4553,43	EUR	2010	4546,73	0,00	4546,73	EUR
	2009	61081,30	0,00	61081,30	EUR	2010	75948,13	0,00	75948,13	EUR
	2009	4029,78	0,00	4029,78	EUR	2010	3821,25	0,00	3821,25	EUR
	2009	189494,00	234133,00	423627,00	EUR	2010	209637,00	234133,00	443770,00	EUR
	2009	3109,70	0,00	3109,70	EUR	2010	3691,13	0,00	3691,13	EUR
	2009	86873,00	0,00	86873,00	EUR	2010	91692,69	0,00	91692,69	EUR
	2009	55402,58	0,00	55402,58	EUR	2010				
	2009					2010	147000,00	0,00	147000,00	EUR
<i>E-lehdet yhteensä</i>	2009	630538,59	234133,00	864671,59	EUR	2010	683613,35	234133,00	917746,35	EUR

# Haltin hyödyntäminen – tulevan vuoden aineistotilausten arvo

2010	2240,00	0,00	2240,00	EUR	2011				
<b>2010</b>	<b>2240,00</b>	<b>0,00</b>	<b>2240,00</b>	<b>EUR</b>	<b>2011</b>				
<b>Org. osuus</b>	<b>Määrär.</b>	<b>Kok. hinta</b>	<b>Org. osuus</b>	<b>Määrär.</b>	<b>Kok. hinta</b>				
2010	2088,16	0,00	2088,16	EUR	2011	2173,07	0,00	2173,07	EUR
						<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	
<b>2010</b>	<b>2088,16</b>	<b>0,00</b>	<b>2088,16</b>	<b>EUR</b>	<b>2011</b>	<b>2173,07</b>	<b>0,00</b>	<b>2173,07</b>	<b>EUR</b>
						<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	
<b>Org. osuus</b>	<b>Määrär.</b>	<b>Kok. hinta</b>	<b>Org. osuus</b>	<b>Määrär.</b>	<b>Kok. hinta</b>				
2010	81,58	1030,01	1111,59	EUR	2011	1149,41	0,00	1149,41	EUR
						<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	
<b>2010</b>	<b>81,58</b>	<b>1030,01</b>	<b>1111,59</b>	<b>EUR</b>	<b>2011</b>	<b>1149,41</b>	<b>0,00</b>	<b>1149,41</b>	<b>EUR</b>
						<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	
<b>Org. osuus</b>	<b>Määrär.</b>	<b>Kok. hinta</b>	<b>Org. osuus</b>	<b>Määrär.</b>	<b>Kok. hinta</b>				
2010	162,52	949,07	1111,59	EUR	2011	1149,41	0,00	1149,41	EUR
						<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	
<b>2010</b>	<b>162,52</b>	<b>949,07</b>	<b>1111,59</b>	<b>EUR</b>	<b>2011</b>	<b>1149,41</b>	<b>0,00</b>	<b>1149,41</b>	<b>EUR</b>
						<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	
<b>Org. osuus</b>	<b>Määrär.</b>	<b>Kok. hinta</b>	<b>Org. osuus</b>	<b>Määrär.</b>	<b>Kok. hinta</b>				
2010	7028,93	4761,91	11790,84	EUR	2011				
<b>2010</b>	<b>7028,93</b>	<b>4761,91</b>	<b>11790,84</b>	<b>EUR</b>	<b>2011</b>				
<b>Org. osuus</b>	<b>Määrär.</b>	<b>Kok. hinta</b>	<b>Org. osuus</b>	<b>Määrär.</b>	<b>Kok. hinta</b>				
2010	2550,67	0,00	2550,67	EUR	2011	2547,98	0,00	2547,98	EUR
						<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	
<b>2010</b>	<b>2550,67</b>	<b>0,00</b>	<b>2550,67</b>	<b>EUR</b>	<b>2011</b>	<b>2547,98</b>	<b>0,00</b>	<b>2547,98</b>	<b>EUR</b>
						<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	<i>Arvioitu valuuttakurssi</i>	
<b>Org. osuus</b>	<b>Määrär.</b>	<b>Kok. hinta</b>	<b>Org. osuus</b>	<b>Määrär.</b>	<b>Kok. hinta</b>				
2010	688,00	0,00	688,00	EUR	2011	688,00	0,00	688,00	EUR
<b>2010</b>	<b>688,00</b>	<b>0,00</b>	<b>688,00</b>	<b>EUR</b>	<b>2011</b>	<b>688,00</b>	<b>0,00</b>	<b>688,00</b>	<b>EUR</b>
<b>Org. osuus</b>	<b>Määrär.</b>	<b>Kok. hinta</b>	<b>Org. osuus</b>	<b>Määrär.</b>	<b>Kok. hinta</b>				
2010	1600,00	0,00	1600,00	EUR	2011				

# Viitteet... 1/3

- <http://www.libraryjournal.com/article/CA6651248.html>
- David Nicholas, Ian Rowlands, Michael Jubb, Hamid R. Jamali, The impact of the economic downturn on libraries: With special reference to university libraries, *The Journal of Academic Librarianship*, Volume 36, Issue 5, September 2010, Pages 376-382, ISSN 0099-1333, DOI: 10.1016/j.acalib.2010.06.001.  
(<http://www.sciencedirect.com/science/article/B6W50-50K53SB-1/2/6993a1b4cd7a6fa30a451121b026f133>)
- Cleary, C. (2009). Why the “Big Deal” Continues to Persist. *The Serials Librarian*, 57(4), 364-379.  
doi:10.1080/03615260903206853

# Viitteet...2/3

- Association of College and Research Libraries. *Value of Academic Libraries: A Comprehensive Research Review and Report. Researched by Megan Oakleaf.* Chicago: Association of College and Research Libraries, 2010. Published online at [www.acrl.org/value](http://www.acrl.org/value)
- <http://www.rin.ac.uk/our-work/using-and-accessing-information-resources/challenges-academic-libraries-difficult-economic->

# Viitteet...3/3

- Carlson, Amy & Pope, Barbara M.: The “Big Deal”: A Survey of How Libraries Are Responding and What the Alternatives Are. *Serials Librarian*; Nov/Dec2009, Vol. 57 Issue 4, p380-398, 19p
- <https://yhteistilasto.lib.helsinki.fi/>
- <http://tilastot.kirjastot.fi/>